

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 22.11.2016
Sayı: 917

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yaşam hakkı ihlallerinde, işkence ve kötü muamele suçu başta olmak üzere temel insan hakkı ihlallerinde faillerin cezalandırılarak, adaletin sağlanmasına dönük etkili önlemlerin alınarak insan haklarının korunup güçlendirilmesi bakımından gerekli adımların atılabilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin
Balıkesir
T.C. M. TANRIKULU MURAT BAKAN
Kocaeli
İzmir
M. Bakan

Dr. M. Sezgin TANRIKULU

İstanbul Milletvekili

Mehmet Gökdağ
Gaziantep

M. Ayhan

Tuğrul Kaya
Kütahya
Tuğrul Kaya

Arb
Mehmet Tanel
Ömer Fethi
Niyazi Görür

Kadim Durmaz
Tokat M.

Ali Şeker
İstanbul M.

Othman Sarıbac
Bursa

Emrah Altın
Börse.

Hayla Akar
Kocaeli M.

Elif Doğan
Türkiye

Kemal Zeybek
Samsun

Kann Arslan
Denizli
Veledi Gökdağ
Kırklareli
BASKANLIĞI

917

GEREKÇE

Cezasızlık ülkemizde yaygın biçimde varlığını sürdüren bir olgudur. Cezasızlığı basitçe, insan hakkı ihlallerinde failerin belirlenmesinin ve cezalandırılmalarının önünde duran bir zırh olarak tanımlamak mümkündür. Bununla birlikte cezasızlığın önlenmesi ve sonlandırılmasını konu alan pek çok uluslararası belgenin, mevzuatın var olduğunu hatırlatmak gerekir. Başta Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi tarafından olmak üzere birçok -bağlayıcı- karar ve tavsiye kararı üretilmiş, devletlere cezasızlıkla mücadele etmeye ve cezasızlığı ortadan kaldırmaya dönük gereklilikler ayrıntılı biçimde bildirilmiştir. Ayrıca Türkiye'nin taraf olduğu insan haklarının korunması ve geliştirilmesini konu alan çeşitli uluslararası sözleşme ve metinlerde de 'cezasızlığın ortadan kaldırılmasının önemine sıklıkla vurgu yapılmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de esas ve usul bakımından devletleri sorumlu tuttuğu kararlarında, cezasızlıkla sonuçlanan ihlallerin pek çok bakımdan insan haklarını zedeleyici nitelikte olduğuna dikkat çekmiştir. AIHM, devletlerin cezasızlıkla mücadelede sorumluluklarını yerine getirmesinin hak ihlallerinin ortadan kaldırılması ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun davranılması bakımından zorunlu niteliğine değinmektedir. Bu noktada suçluların cezalandırılmamalarının, ihlallerin tekrarlanmasına uygun bir zemin yarattığı ve insan haklarını sadece yazılı olarak var olan ve fakat gerçek hayatta kullanılamayan bir konuma getirdiği söylenmektedir.

İnsan hakları ihlallerinde failin belirlenmesinden, etkili ve yeterli biçimde soruşturulup cezalandırılmasına ve mağdurlara 'etkili bir giderim' sağlanmasında varan süreçte eksiksiz ve ivedi biçimde davranarak esas ve usul bakımından ödevlerini yerine getirmesi gereken devlet, hakları ihlal etmemek yönünde 'negatif', hakların ihlal edilmesini önlemek yönünde de 'pozitif' yükümlülükler taşımaktadır. Devletin ödev ve yükümlülüklerine uygun davranmasını beklemek ve bu konuda bilgiye erişebilir olmak herkesin hakkı olarak görülmelidir.

Ağır insan hakkı ihlallerinde failerin etkili ve yeterli bir soruşturma sonucu belirlenmelerini ve cezalandırılmalarını sağlamakla yükümlü olan devlet, iç hukuk kurallarını da bu yönde ve buna uygun biçimde oluşturmalıdır. Cezasızlığa yol açan ve insan haklarının kullanımının ortadan kalkmasına sebep olan bir olgu olarak zamanaşımı, devletlerin kendi yükümlülüklerine ve dahası uluslararası minvalde bağlı oldukları yükümlülüklerle aykırı davranışının bir sembolü olarak nitelendirilebilir.

Ağır insan hakkı ihlallerinde zamanaşımı uygulanmasını, suçluların cezalandırılmalarının ve mağdurlara etkili ve yeterli biçimde -ihlalden önceki halin iadesi yani onarım, tazminat, rehabilitasyon, tekrarlanmama tatmini ve garantisi, ihlalle ilgili eksiksiz bilgiye erişim hakkını kapsayan- giderimin sağlanmasının önünde duran bir engel olarak görmek Türkiye'nin insan haklarının korunması ve geliştirilmesi konusundaki tavrını ortaya koyacak ve ihlallerin ortadan kaldırılmasında yol kat edilmesini sağlayarak bir fark yaratacaktır. Ne yazık ki bu "fark"ın ortaya konulmaması demokrasi ve adalet mücadelesinin altını kazıyan bir unsur olmaya devam etmektedir.

Zamanaşımı bilhassa devletin yetki ve sorumluluğu altındaki kişilerce işlenen insan hakkı ihlallerinde -hala- işletilmekte, pek çok ihlalde adalet arayışı zamanaşımı sebebiyle adaletsizlikle sonuçlanmaktadır.

Yaşam hakkı ihlalleri, faili meçhul cinayetler, işkence ve kötü muamele suçlarında zamanaşımının ortadan kaldırılması, bu suçlara dönük adaletin sağlanmasının ön koşuludur.

Türk Ceza Kanunu'nda zamanaşımını düzenleyen 66. ve 68. maddeleri doğrultusunda, 2005'ten itibaren yaşam hakkı ve işkence ve kötü muamele yasağı ihlallerinde kaç dava ve cezanın zamanaşımı ile sonuçlandığının araştırılarak, TCK 66. ve TCK 68. maddeler bağlamında 'zamanaşımı' düzenlemesinde bir değişiklik yapıp yapılmayacağının değerlendirilmesi insan haklarının korunması ve cezasız kalan suçlarda adaletin sağlanması bakımından gereklilik oluşturmaktadır.

